

**ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA
MUSIQA DARSLARINI KOMPETENSIYAVIY YONDASHUVDA
LOYIHALASH METODIKASI**

Axatqulova Sitora Olimjon qizi

*Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti Magistratura
bo'limi Musiqa ta'limi va san'at mutaxassisligi magistranti*

Annotatsiya: Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida musiqa darslarini kompetensiyaviy yondashuvda loyihalash metodikasi masalasi bugungi kunda ta'lim tizimida dolzarb va muhim muammolardan biri bo'lib, o'quvchilarning musiqiy dunyoqarashi, estetik didi va ijodiy salohiyatini kengaytirishda asosiy omillardan hisoblanadi. Kompetensiyaviy yondashuv asosida darslarni loyihalash, zamonaviy ta'lim talablariga mos ravishda, o'quvchilarni bilim bilan cheklanmay, ularning amaliy ko'nikmalarini, shaxsiy tajribalarini, muammoli vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilishni va o'zini o'zi rivojlantirishga qaratilgan bo'lishini ta'minlaydi. Bunday yondashuvda asosan o'quvchilarning nafaqat musiqa nazariyasi va amaliyoti bo'yicha bilimlarga ega bo'lishi, balki ularning yaxlit shakllangan kompetensiyalar bilan qurollantirilishi ko'zda tutiladi. Ushbu tezisda Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida musiqa darslarini kompetensiyaviy yondashuvda loyihalash metodikasi haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: zamonaviy pedagogik texnologiyalar, musiqa darslari, kompetensiyaviy yondashuv, loyihalash metodikasi, innovatsion metodlar, o'quv jarayoni, didaktik ta'minot.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarning asosiy maqsadi – ta'lim jarayonini samarali tashkil qilish, o'quvchilarda mustaqil fikrlash, tahlil qilish, muammoli vazifalarni hal qilish, hamkorlikda faoliyat olib borish kabi zamonaviy ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat. Pedagogik texnologiyalar yordamida musiqa darslarini tashkil etishda o'quvchilarning individual ehtiyojlari, qiziqishlari,

intelektual va ijodiy salohiyati, shuningdek, ularning shaxsiy rivojlanishini hisobga olish muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday metodik yondashuvlarda o'qituvchi yo'naltiruvchi, tashkilotchi, motivator va muammoli vaziyatlarni yaratuvchi rolini bajaradi. Musiqa darslarining zamonaviy texnologiyalar asosida loyihalashtirish metodikasida darslar mazmuniga yangi pedagogik va axborot-kommunikatsion texnologiyalarni, interfaol metodlarni, differensial yondashuvni, loyihaviy va muammoli ta'lim metodlarini keng tatbiq etish ko'zda tutiladi. Kompetensiyaviy yondashuvda asosiy vazifa, o'quvchilarning musiqiy tafakkurini rivojlantirish, musiqa san'ati orqali ularning estetik dunyoqarashi va intellektual salohiyatini oshirish, shuningdek, hayotiy muammolarni musiqiy bilim va ko'nikmalar asosida mustaqil hal qilishga o'rgatishdan iboratdir. Zamonaviy dars loyihalashda avvalo, o'quv dasturidagi maqsad va vazifalar aniqlanadi. Mazkur maqsadlardan kelib chiqib, darsning asosiy mazmuni, natijaviy kompetensiyalar, baholash mezonlari va o'qitish metodlari aniqlanadi. Musiqa darslarida kompetensiyaviy yondashuv asosida loyihalash o'quvchilarda quyidagi asosiy kompetensiyalarning shakllanishiga xizmat qiladi: kommunikativ kompetensiya, axborotli kompetensiya, madaniy va estetik kompetensiya, ijodiy va innovatsion kompetensiya. Har bir kompetensiya doirasida o'quvchilarda musiqa haqidagi bilimlar bilan birga, ushbu bilimlarni amaliyotda, ijtimoiy hayotda samarali qo'llash ko'nikmalari ham shakllantiriladi.[1]

Pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali musiqa darslarida o'qitish, o'rganilgan bilimlarni interfaol mashg'ulotlar, guruhlarda ishlash, taqdimotlar, tezkor baholash vositalari yordamida mustahkamlash mumkin. O'quvchilarni turli muammolarni musiqiy savodxonlik va ijodiy yondashuv asosida mustaqil hal qilishga undash, ularni faol, mustaqil fikrlaydigan shaxs sifatida shakllantirish, zamonaviy darslarning asosiy talabi hisoblanadi. Bunda o'qituvchi o'z faoliyatini kompetensiyaviy yondashuv asosida yo'naltiradi, dars jarayonida ilg'or texnologiyalardan, zamonaviy o'quv usullaridan, didaktik materiallardan samarali foydalanadi. Metodik jihatdan musiqa darslarini kompetensiyaviy yondashuvda loyihalash bosqichlari quyidagilarni o'z ichiga oladi: tayyorgarlik bosqichi,

rejalashtirish bosqichi, amalga oshirish va nazorat bosqichi. Tayyorlov bosqichida o'quvchilarni psixologik va motivatsion jihatdan musiqa o'rganishga tayyorlash, ularning ehtiyoj va qiziqishlarini aniqlash muhim hisoblanadi. Rejalashtirish bosqichida dars mavzusi, asosiy maqsad va natijalar, o'qitish metodi va vositalari tanlanadi. Amaliyot va nazorat bosqichida esa o'quvchilarning bilim hamda kompetensiyalarini baholash, o'zlashtirish darajasini aniqlash, xatoliklarni tahlil qilish va ularni bartaraf etish muhim ahamiyat kasb etadi.[2]

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarning musiqa darslariga tadbiiq etilishi, zamonaviy dars jarayonini tashkil etishda yangi o'quv muhitini, didaktik vositalarni, axborot-resurslarni samarali qo'llash imkonini beradi. Bu jarayonda axborot texnologiyalari, internet resurslari, multimediya vositalari, musiqiy dasturiy ta'minotlardan foydalanish darslarning sifat va samaradorligini oshiradi. O'quvchilar esa o'z oldiga yangi maqsadlar qo'yadi, musiqiy dunyoqarashi kengayadi, o'zini o'zi rivojlantirishga, ijodiy izlanishga intiladi. Shuningdek, dars jarayonida baholashning zamonaviy mezonlari – formativ va summativ baholash, refleksiya, portfolio va self-assessment usullari orqali o'quvchilar o'z bilim va ko'nikmalarini mustaqil baholashga o'rganadilar. Kompetensiyaviy yondashuvda musiqa darslarini loyihalash bosqichlarida o'qituvchilarning o'z ustida doimiy ishlashi, axborotlarni tahlil qilish, innovatsion metodlarni izlab topish, kasbiy malakasini oshirish asosiy mezon bo'lib xizmat qiladi. O'qituvchi musiqa darslarini tashkil etishda faqat ma'lumot yetkazib beruvchi emas, balki zamonaviy o'quv jarayonida hamkor va motivator bo'lishi, o'quvchilarda mustaqil bilim olishga, kreativ fikrlashga, muammolarni yechishga bo'lgan ishonchni shakllantirishi lozim. Musiqa darslarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida loyihalash natijasida quyidagi ijobiy natijalarga erishiladi: o'quvchilar musiqiy bilimlarni faqat nazariy jihatdan emas, balki amaliyotda qo'llash, ijodkorlik va individuallikni namoyon qilish, yangi g'oyalarni ilgari surish va ularni hayotga tadbiiq etishga o'rganadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar yordamida ta'lim muhitini insonparvarlik, erkinlik, o'zaro ishonch va hamkorlik tamoyillari asosida tashkil etish, har bir o'quvchining qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olib, ular uchun

shaxsiy ta'lim yo'llarini ishlab chiqish imkonini beradi.[3]

Musika fanining zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida kompetensiyaviy yondashuvda loyihalash metodikasi pedagog va o'quvchi faoliyatini integratsiyalashgan shaklda olib borishga yordam beradi. Bu jarayonda o'qituvchi fanlararo integratsiyani amalga oshiradi, ya'ni musika fanini boshqa fanlar mazmuni bilan uyg'unlashtirib, o'quvchilarda keng bilim saviyasi va universal kompetensiyalar shakllanishini ta'minlaydi. Interfaol, innovatsion va axborot-kommunikatsion texnologiyalardan foydalangan holda, musika mashg'ulotlarining interaktivligi, samaradorligi va natijaviyligi oshadi. Darslarni zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida loyihalashda o'quvchilar uchun turli motivatsion, izlanishga undovchi usullar, virtual va real musiqiy ansambllarda ishtirok etish, innovatsion musiqiy dasturlar asosida dastlabki kompozitsiyalar tuzish, yakka va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini shakllantirish imkoniyati yaratiladi. Har bir individual o'quvchining qobiliyati, ijodiy salohiyati, o'quv jarayonidagi faolligi doimiy tahlil qilinadi va ular uchun turli rivojlantiruvchi topshiriqlar, loyihalar hamda mustaqil tadqiqot ishlari tashkil qilinadi. Musika darslarida kompetensiyaviy yondashuvda loyihalash metodikasining yana bir muhim jihati – ochiq va demokratik muhitni yaratish, o'quvchilarni o'z fikrlarini erkin ifoda qilishga, mustaqil qaror qabul qilishga va o'zining ijodiy g'oyalari bilan o'rtoqlashishga rag'batlantirishdan iborat. An'anaviy o'qitishda asosan o'rganilgan bilimlarni yodlash va qayta ko'rsatishga e'tibor qaratilgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalar asosida esa o'quvchilar o'z bilimini kundalik hayotda, zamonaviy ijtimoiy muhitga moslasha oladigan, qaror qabul qiladigan, ijodiy yechimlar topadigan shaxs sifatida shakllanadi.[4]

Xulosa:

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida musika darslarining kompetensiyaviy yondashuvda loyihalash metodikasi o'quvchilar bilimining chuqurligi, ijodiy salohiyati, amaliy ko'nikmalari, ijtimoiy muammolarni hal qila oladigan universal kompetensiyalarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu metodika asosida ta'lim jarayonini tashkil etish – zamon talabi,

o'quvchilarning o'ziga ishonchi, mustaqil fikrlash va ijodiy izlanish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Bu esa mamlakatimiz yoshlarining raqobatbardosh va innovatsion tafakkurga ega shaxs sifatida kamol topishini ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduazizova, Z. (2019). "Musika darslarini inovatsion texnologiyalar asosida tashkil etish." *Pedagogik mahorat*, 2(4), 88-92.
2. A'zamova, M. (2018). "Maktabgacha ta'lim muassasalarida musiqa mashg'ulotlarini olib borishda zamonaviy metodik yondashuv." *Bolalar dunyosi*, 3(2), 47-51.
3. Boltaboyeva, D. (2020). "Musika madaniyatining rivojlanishida zamonaviy pedagogik texnologiyalar." *O'qituvchi*, 1(11), 122-127.
4. Ergasheva, M. (2021). "Musika fanini o'qitishda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash samaradorligi." *Pedagogika va psixologiya*, 1(9), 101-106.
5. Erkaeva, G'. (2017). "Musika darslarida axborot-kommunikatsion texnologiyalarni qo'llash." *Ta'lim sohasida innovatsiyalar*, 2(8), 58-62.
6. Jo'raeva, S. (2019). "Umumiy o'rta ta'lim maktablarida musiqa darslarining kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilishi." *Ziyo*, 3(2), 33-37.
7. Matyoqubova, R. (2018). "Pedagogik texnologiyalar asosida musiqa darslari samaradorligini oshirish." *Zamonaviy ta'lim*, 5(8), 75-79.